

**Ομιλία Σωτηρούλας Χαραλάμπους
Γενικής Γραμματέας ΠΕΟ
Στην παρουσίαση της Έκθεσης του INEK ΠΕΟ
Για την Οικονομία και την Απασχόληση
10 Δεκεμβρίου 2024**

Αγαπητοί προσκεκλημένοι
Συναδέλφισσες /φοι

Στην Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση του INEK-ΠΕΟ δεν θα διαβάσετε τους διθυράμβους και τους πανηγυρισμούς για τις αναβαθμίσεις της Κυπριακής Οικονομίας από τους οίκους αξιολόγησης, ούτε τους πανηγυρισμούς για την ευημερία των αριθμών.

Από το 2003 που ξεκίνησε το INEK-ΠΕΟ να προετοιμάζει και να παρουσιάζει την Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση με την καθοριστική συμβολή του Ηλία Ιωακείμογλου οι εκθέσεις είχαν και στόχο και πυξίδα.

Να διαβάσουν και να αξιολογήσουν τα οικονομικά μεγέθη, τα οικονομικά αποτελέσματα μέσα από το πρίσμα της μισθωτής εργασίας, αξιολογώντας και καταγράφοντας ταυτόχρονα τις προοπτικές και τα προβληματικά στοιχεία στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας.

Από αυτή την άποψη η έκθεση έχει μια μοναδικότητα. Μια μοναδικότητα την οποία αρκετές φορές όσοι διαβάζουν την οικονομία μονόπλευρα και μονοδιάστατα από την πλευρά του κεφαλαίου επιχείρησαν να αμφισβητήσουν και να απαξιώσουν, δεν έγινε όμως κατορθωτό γιατί από τη μια η έκθεση στηρίζεται σε αξιόπιστες πρωτογενείς πηγές άντλησης οικονομικών στοιχείων και κατά δεύτερο γιατί τα ευρήματα της επιβεβαιώνονται από την ίδια τη ζωή.

Η φετινή 21^η στον αριθμό έκθεση περιέχει και πάλι σημαντικά ευρήματα τα οποία είμαι βέβαιη ότι θα αναλύσει πλήρως με την γνωστή επιστημονική του επάρκεια ο φίλος Ηλίας.

Θα σταθώ σε κάποια από αυτά συνδέοντας τα με τους στόχους και τις διεκδικήσεις μας αφού όπως πολλές φορές έχουμε υπογραμμίσει για την ΠΕΟ η έκθεση είναι από

τη μια βαρόμετρο για την αποτελεσματικότητα των στοχεύσεων και των διεκδικήσεων μας και παράλληλα πυξίδα για τα επόμενα μας βήματα.

Το συμπέρασμα της έκθεσης για αύξηση της αγοραστικής δύναμης των μέσων μισθών το 2023-2024 και η επισήμανση ότι οι αυξήσεις στους ονομαστικούς μισθούς υπερκάλυψαν τις επιπτώσεις του πληθωριστικού κύματος που ξεκίνησε μετά την πανδημία, ουσιαστικά έρχεται να σημειώσει το θετικό αποτέλεσμα των προσπαθειών μας για διεκδίκηση αυξήσεων που να βελτιώνουν τους πραγματικούς μισθούς.

Πολιτική που με σταθερότητα και επιμονή ακολουθεί η ΠΕΟ τα τελευταία χρόνια κατά την ανανέωση των συλλογικών συμβάσεων και την οποία θα συνεχίσουμε όπως έχει ήδη αποφασιστεί από το Γενικό Συμβούλιο της ΠΕΟ για τις συλλογικές συμβάσεις που λήγουν το 2024 δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και στην βελτίωση των μισθών πρόσληψης.

Στο πιο πάνω θετικό συμπέρασμα της έκθεσης σημειώνονται και τα ακόλουθα τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

1. Οι παρατηρούμενες αυξήσεις δεν αντισταθμίζουν την αναδιανομή του εισοδήματος που πραγματοποιήθηκε σε βάρος της μισθωτής εργασίας μετά το 2015.
2. Η μείωση του μεριδίου της εργασίας στα έτη 2013-2024 ανήλθε σε περίπου έξι μονάδες του προϊόντος του επιχειρηματικού κόσμου.
3. Η κερδοφορία με κριτήριο την απόδοση πάγιου κεφαλαίου βρίσκεται σε επίπεδο 70% ψηλότερο από το επίπεδο του 2010. Μόνο κατά το ήμισυ οι μειώσεις του κόστους εργασίας μεταφράστηκαν σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας τιμής.
4. Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε τρέχουσες τιμές είναι ελάχιστα αυξημένο, 6% σε σύγκριση με το 2010, ενώ σε άλλες χώρες π.χ. Ισπανία και Πορτογαλία η αύξηση είναι από 20% ως 25%.
5. Το ποσοστό των χαμηλόμισθων στο σύνολο των μισθωτών είναι ψηλό, ένας στους τέσσερις. Αναλύοντας δε τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους επισφαλείς εργαζόμενους καταλήγει στο συμπέρασμα για παγίδα επισφάλειας αν δεν υπάρξουν συνδικαλιστικές και κρατικές επεμβάσεις.

Αυτά τα στοιχεία ουσιαστικά ποσοτικοποιούν αυτό που συμβαίνει σήμερα στο πεδίο σε ότι αφορά την σχέση ανάμεσα στην εργασία και στο κεφάλαιο.

Το πρώτο που αναδεικνύεται από τα στοιχεία είναι η προσπάθεια του κεφαλαίου για μονιμοποίηση των κερδών που αποκόμισαν την περίοδο της οικονομικής κρίσης μέσα από την υποτίμηση της εργασίας με τις μειώσεις μισθών και ωφελημάτων και την διεύρυνση των αρρυθμιστων μορφών εργασίας και των επισφαλών εργαζομένων.

Είναι προφανές ότι το κεφαλαίο προκειμένου να μη διαταραχθεί η υψηλή κερδοφορία και η υπερσυσσώρευση κερδών προσπαθεί τις περικοπές και τις μειώσεις που αναγκαστικά δέχτηκαν οι εργαζόμενοι μέσα στην κρίση να τις μονιμοποιήσουν αμφισβητώντας και υπονομεύοντας με αυτό το τρόπο πρακτικές και ρυθμίσεις οι οποίες υπήρχαν για χρόνια στην ρύθμιση των όρων απασχόλησης.

Αυτή την αντίληψη την είδαμε πολύ απτά να αναδεικνύεται κατά την πρόσφατη σύγκρουση στην βιομηχανία μπετόν.

Το άλλο σημείο που αναδεικνύεται είναι η απροθυμία του κεφαλαίου να επενδύσει παραγωγικά τα κέρδη που αποκόμισε από τις μειώσεις του εργατικού κόστους. Και εδώ αναδεικνύεται ακόμα ένα ζήτημα καθοριστικό για την εργασία. Η ανάπτυξη στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εντατικοποίηση της εργασίας, στις αυξημένες ώρες εργασίας, στην ένταξη στην εργασία νέων ομάδων εργαζομένων με χαμηλούς μισθούς.

Τα ευρήματα αυτά ουσιαστικά καταδεικνύουν και την σημασία που έχουν οι διεκδικητικές προτεραιότητες που καθόρισε η ΠΕΟ για το μέλλον της μισθωτής εργασίας.

Η επαναφορά των ρυθμισμένων όρων απασχόλησης μέσα από συλλογικές συμβάσεις εργασίας που να καλύπτουν την πλειοψηφία των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, σε συνδυασμό με θεσμικά μέτρα που να στηρίζουν το αποτέλεσμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης όπως και μέτρα που να οδηγούν σε αξιοπρεπές κατώτατο μισθό με βασικά μίνιμουμ θεσμοθετημένα δικαιώματα για τους εργαζομένους που καλύπτονται από τον κατώτατο μισθό, είναι εργαλεία για να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά οι παγίδες επισφάλειας, η μονιμοποίηση της

υποτίμησης της εργασίας και να επιτευχθεί η σμίκρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων.

Τις τελευταίες εβδομάδες, με αφορμή τα όσα διαδραματίστηκαν κατά την διαδικασία ανανέωσης της κλαδικής συλλογικής σύμβασης στην βιομηχανία μπετόν με αποκορύφωμα την σκόπιμη απόφαση μερίδας εργοδοτών να διαλύσουν τον σύνδεσμο προκειμένου να μην αποδεχτούν την κλαδική συλλογική σύμβαση υπήρξε συζήτηση, προβληματισμός για το που πάνε οι συλλογικές συμβάσεις, οι εργασιακές σχέσεις.

Αυτό το φαινόμενο για μας δεν είναι κεραυνός εν αιθρία. Είναι το αποκορύφωμα σειράς ενεργειών και μεθοδεύσεων των εργοδοτικών συνδέσμων που εντάθηκαν με την οικονομική κρίση του 2013, με κεντρικό σημείο την άρνηση εφαρμογής από όλους, των συμφωνηθέντων μέσα από τις κλαδικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας όπως και της άρνησης αναγνώρισης οργάνωσης και σύναψης συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Είναι το αποτέλεσμα νεοφανών αντιλήψεων που δυστυχώς δεν βρήκαν αποτελεσματική απάντηση από το κράτος ότι η σύμβαση αφορά μόνο τους οργανωμένους και όχι όλους τους εργαζόμενους στον κλάδο. Αυτές οι αντιλήψεις δεν μπορεί να συνεχίσουν να γίνονται ανεκτές.

Έχει υπερωριμάσει πλέον η ανάγκη για μέτρα έτσι που το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης μεταξύ των μερών που εκπροσωπούν συλλογικά εργοδότες και εργαζόμενους σε ένα κλάδο να είναι υποχρεωτικό για όλους. Είναι η στιγμή συντεχνίες, κυβέρνηση και εργοδότες να προχωρήσουμε σε πρότυπες συλλογικές συμβάσεις σε κλάδους που δεν υπάρχουν, και το μόνο και βασικό κριτήριο για την παραχώρηση αδειών απασχόλησης εργαζομένων από τρίτες χώρες να είναι η πλήρης εφαρμογή συλλογική σύμβασης για όλους τους εργαζόμενους.

Είναι η ώρα να τεθεί ως κριτήριο ανάθεσης για υπηρεσίες και έργα που πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο με δημόσια χρηματοδότηση η ύπαρξη συλλογικών συμβάσεων

Είναι η στιγμή για τροποποίηση του διατάγματος για τον κατώτατο μισθό έτσι που αυτός να περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που να δημιουργούν ένα δίκτυο μίνιμουμ δικαιωμάτων για τα πιο ευάλωτα στρώματα των εργαζομένων, ΑΤΑ, ωριαίος μισθός, αργίες, υπερωριακή αποζημίωση, 13^{ος} μισθός.

Το επόμενο χρονικό διάστημα, εν όψει της συζήτησης για την ενσωμάτωση της οδηγίας της ΕΕ για τους επαρκείς και αξιοπρεπείς μισθούς και τη υλοποίηση της νομικής υποχρέωσης της κυβέρνησης για συγκεκριμένο οδικό χάρτη με μέτρα που θα οδηγούν σε αύξηση της κάλυψης με Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας θα είναι καθοριστικό για τις εργασιακές σχέσεις και για την θέση της μισθωτής εργασίας στη οικονομία.

Η κυβέρνηση οφείλει να αναλάβει τις ευθύνες της έναντι της μισθωτής εργασίας επαναφέροντας την ισορροπία στις εργασιακές σχέσεις με μέτρα που να καταπολεμούν τον αθέμητο ανταγωνισμό ανάμεσα σε εργοδότες του ίδιου κλάδου, με μέτρα που καταπολεμούν την φτηνή αρρύθμιστη εργασία και την διάβρωση του θεσμού των συλλογικών συμβάσεων.

Η ΠΕΟ παίρνοντας δύναμη από τους ίδιους τους εργαζόμενους θα δώσει αυτή την μάχη με κάθε μέσο γιατί αυτό αφορά το παρόν και το μέλλον της μισθωτής εργασίας.